

**ПРОФ. ДР
СВЕТЛАНА
КОВАЧЕВИЋ,
ИЗ УКЦВ, УКАЗУЈЕ
НА ПОВЕЋАН
БРОЈ СУИЦИДА И
САМОПОВРЕЂИВАЊА
АДОЛЕСЦЕНАТА**

ТЕСНО ЈЕ У КОШУЉИ САЗРЕВАЊА

*Трећина средњошколске популације
показује знаке психолошког
трпљења и менталних проблема*

НАЈЧЕШЋИ
емоционални
поремећај који
се повезује са
суицидалним
понашањем је
депресивност

ТРЕЋИНА
средњошколске
популације показује
знаке психолошког
трпљења и
менталних
проблема

МЛАДИ ЉУДИ
су врло рањиви и
често се дешава да на
догађај који одраслима
изгледа крајње
безазлено, они
одреагују врло бурно

Текст
реализован
уз подршку
Покрајинског
секретаријата за
здравство
у Новом Саду

УСАМЉЕНОСТ, недовољна пажња коју му указују одрасли као и одбаченост од вршњака најчешће се препознају као разлози за суицид или самоповређивање адолесцената. Упркос озбиљности овог проблема, о самоубиству се још увек недовољно говори. Дубоко укорењене предрасуде које окружују феномен самоубиства, депресију и менталне поремећаје уопште, велике су препреке на које наилазе особе којима су подршка и помоћ преко потребни. Веома забрињава по-

станци, насилно и делинквентно понашање.

- Трећина средњошколске популације показује знаке психолошког трпљења и менталних проблема. Слични подаци добијени су и у истраживањима студентске популације. Нарочитих проблема у задовољавању својих специфичних потреба имају млади из угрожених група као што су: младе особе са инвалидитетом, без родитељског старања, млади који нису обухваћени школским системом, млади из националних мањина,

особу на пут аутодеструкције?

- Млади људи су врло рањиви и често се дешава да на догађај који одраслима изгледа крајње безазлено, они одреагују врло бурно. Нарочито су осетљиви на неуспехе било које врсте, доживљаје раздвајања, остављања или одбацивања, као и конфликте у породици или са вршњацима. То су најчешће провокативне ситуације које у њима могу изазвати унутрашње неспокојство, мешавину непријатних осећања са којима они не знају како да изађу на крај. Аутодеструкција, било који њен вид, по правилу је одбрана од сопствених мисли и осећања која се доживљавају као неподношљива, дакле акт против трпљења, а не против живота.

Н Јесу ли депресивност и повученост у себе први наговештај могућег суицида?

- Депресивност је најчешћи емоционални поремећај који се повезује са суицидалним

понашањем. Злоупотреба психоактивних супстанци у дубљој анализи има све карактеристике скривеног суицидалног понашања. Истраживања која користе методе психолошке аутопсије (психолошке процене након извршеног самоубиства) показују да висок проценат особа које су извршиле суицид имају антисоцијални поремећај личности.

Н У каквој су спреси суицидно понашање и самоповређивање?

ТАЈМ-АУТ У УТАКМИЦИ ЖИВОТА

У СТРУЧНИМ круговима се суицидално понашање адолесцената повезује са растућом анксиозношћу. Већина младих који покушају самоубиство не теже примарно смрти. Они чине покушај бекства из неподношљивог живота, којим би се блокирала неиздржива искуства и постигло олакшање, нешто као тајм-аут у животной утакмици, који се тражи чак и по цену њеног дефинитивног прекида. Замишљена сопствена смрт представља покушај овладавања ситуацијом, собом и другима.

- Однос самоповређивања и суицидалности је комплексан. Већина самоповређивања није повезана са суицидалном намером, ипак особе које се самоповређују су у сто пута већем ризику да изврше суицид у односу на општу популацију. Зато самоповређивање заслужује пажњу и процену стручњака.

Н Да ли је превише упрошћено тумачење да је самоповређивање заправо манипулативно привлачење пажње?

- Самоповређивање је адолесцентни феномен. Није манипулативно привлачење пажње, то је начин подношења емоционалног бола. То је намерно, репетитивно и директно нашошење лакших физичких повреда сопственом телу,

без свесне суицидалне интенције. Учесталост несуицидалног самоповређивања међу младима у развијеним земљама се креће од 13 до 23 одсто. С обзиром да се самоповређивање већином одвија у тајности, тешко је проценити стварну учесталост овог проблема. Типично је да почиње у адолесценцији од 12. до 15. године. Истраживања указују да се јавља нешто чешће код девојака, али и да постоји разлика у начину самоповређивања.

Н По виђењу оснивача модерне социологије, Давида Диркема (1858-1917) суицид је "неспособност појединца да се интегриса у социјалну заједницу". Шта кажу истраживања других научника?

- Дуркемова студија о самоубиству је прва значајна, мада чисто социолошка теорија, којом он самоубиства разврстава на егоистичка, алтруистичка и аномичка. Стенгел каже: "Занимљиво је да су све суицидне радње окренуте истовремено у два правца - ка животу и ка смрти. Исход зависи од баланса ових тенденција". Суицидално понашање по Јасперсу представља скок у егзистенцију или по Јеротићу неопходан чин ослобађања већ "превише тесне кошулице идентитета, да би се могла скројити кошулица будуће личности". ■

J. СИМИЋ

СВАКИ ПОКУШАЈ ОЗБИЉНО СХВАТИТИ

ПОДАЦИ о броју самоубиства су потцењени - неретко се смрт услед суицида води под категоријом несрећног случаја. У популацији младих људи, нарочито су изражени покушаји самоубиства. Док се за општу популацију процењује да су покушаји од 20 до 40 пута чешћи од извршених самоубиства, међу младима су покушаји 100 до 150 пута чешћи од остварених суицида. Сваки покушај суицида, без обзира на то колико безазлено изгледа, треба озбиљно схватити.

датак Уницефа да се на сваких 11 минута догоди једно самоубиство, а током једне године угаси се 46.000 младих живота у периоду када они имају од 10 до 19 година. И клиничко искуство и резултати истраживања у Србији указују на значајно психолошко трпљење популације младих, које се често везује са периодом адолесценције.

Проф. др Светлана Ковачевић, начелник Одељења за дечју и адолесцентну психијатрију на УКЦВ Војводине у Новом Саду, упозорава да млади људи манифестују одређену, за овај узраст специфичну психопатологију: различите тешкоће око формирања стабилног и дефинитивног идентитета, депресивна стања (укључујући и покушаје самоубиства), поремећаје исхране и понашања, злоупотреба психоактивних суп-

верских заједница, као и са потребом за посебном подршком и избегла и расељена лица - најчешћи су облици на која указује саговорница "Новости."

Н Шта све може да одведе млади

Фото Приватна архива

